

اصول و قواعد حاکم بر تنقیح قوانین و مقررات در نظام حقوقی ایران

زهره بنی عامریان

www.ketab.ir

سرشناسه	: بنی عامریان، زهره، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآورنده:	: اصول و قواعد حاکم بر تنقیح قوانین و مقررات در نظام حقوقی ایران / زهره بنی عامریان
مشخصات نشر	: تهران: محراب، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۸ ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۶۸-۳۴-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: قانونگذاری-- ایران
موضوع	: Legislation -- Iran
موضوع	: ایران-- قوانین و احکام-- تفسیر و استنباط Iran--*Laws, statutes, etc.-- Interpretation and constrution
رده‌بندی کنگره	: KMH۱۵
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۹/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۹۹۹۷۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

انتشارات محراب

اصول و قواعد حاکم بر تنقیح قوانین و مقررات در نظام حقوقی ایران

ناشر: انتشارات محراب

مؤلف: زهره بنی عامریان

طراح جلد: سپیده ظهیری

نوبت چاپ: ۱۴۰۱

تعداد: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۶۸-۳۴-۶

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: کیمیای حضور

تلفکس: ۳۳۳۹۳۳۶۵؛ تلفن همراه: ۰۹۳۶۱۴۶۸۶۳۲

Email: entesharatemehrab@gmail.com

«کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است»

آثبات محراب قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار:	۱
مقدمه	۲
بخش اول: مفاهیم و مبانی نظری تنقیح	۵
فصل اول - مفهوم شناسی	۷
مبحث اول - قانون	۷
گفتار اول - قانون در معنای عام	۸
گفتار دوم - قانون در معنای خاص	۸
مبحث دوم - طبقه بندی مصوبات	۹
گفتار اول - قانون اساسی	۱۴
گفتار سوم - احکام و نظامنامه های قوه مجریه	۱۷
مبحث سوم - تعریف مقررده	۲۰
گفتار اول - انواع مقررات	۲۱
بند الف - تصویب نامه ها	۲۲
بند ب - آیین نامه ها	۲۴
بند ج - سایر مصوبات	۲۵
گفتار دوم - مراجع وضع مقررده	۲۷
مبحث چهارم - تنقیح قوانین	۳۱
گفتار اول - تنقیح در معنای عام	۳۳
گفتار دوم - تنقیح در معنای خاص	۳۳
مبحث پنجم - کدیفیکاسیون	۳۴
گفتار اول - جمع آوری قوانین (تدوین)	۳۶
بند الف - تدوین در معنای عام	۳۷
بند ب - تدوین در معنای خاص	۳۹
گفتار دوم - کدیفیکاسیون در مفهوم خاص	۴۰
گفتار سوم - مفهوم تطبیقی کدیفیکاسیون	۴۲
فصل دوم - ضرورت و مراجع تنقیح	۴۳
مبحث اول - تاریخچه تنقیح قوانین	۴۳
گفتار اول - سابقه تنقیح در برخی کشورها	۴۵

۴۶	بند الف- فرانسه
۴۸	بند ب- آمریکا
۵۰	گفتار دوم- سابقه تنقیح در ایران
۵۰	بند الف- قبل از انقلاب
۵۲	بند ب- بعد از انقلاب
۵۳	مبحث دوم- ضرورت تنقیح قوانین
۵۴	گفتار اول- حل تورم قوانین
۵۵	گفتار دوم- رهایی از سردرگمی
۵۶	گفتار سوم- برقراری عدالت حقوقی
۵۷	مبحث سوم- مراجع تنقیح قوانین
۵۸	گفتار اول- لزوم صلاحیت مرجع تنقیح
۵۹	گفتار دوم- مرجع صالح بر اساس قانون سال ۱۳۵۰
۶۰	گفتار سوم- مرجع صالح بر اساس قانون سال ۱۳۸۹
۶۲	بخش دوم: اصول و قواعد حاکم بر تنقیح
۶۵	فصل اول- اعتبار قوانین
۶۵	مبحث اول- اصل حاکمیت قانون
۶۸	گفتار اول- اقتدار قانون در برابر دستگاه مجری و مقررات
۷۰	گفتار دوم- اقتدار قانون در برابر قوه قضائیه و رویه قضایی
۷۳	گفتار سوم- اقتدار و لزوم قانون در برابر اشخاص
۷۴	مبحث دوم- اصل حاکمیت قانون بر آینده
۷۵	گفتار اول- مبانی اصل
۷۶	گفتار دوم- مستثنیات اصل
۷۸	مبحث سوم- اصل اعتبار قانون
۷۹	گفتار اول- مبانی اصل
۸۰	گفتار دوم- مستثنیات اصل
۸۲	فصل دوم- عدم اعتبار قوانین
۸۳	مبحث اول- پایان یافتن مدت اعتبار
۸۴	گفتار اول- قوانین منقضی
۸۵	گفتار دوم- قوانین موقتی
۸۷	گفتار سوم- قوانین آزمایشی

۹۰	مبحث دوم- نسخ قانون
۹۱	گفتار اول- مقام صالح
۹۲	گفتار دوم- انواع نسخ
۹۴	بند الف- نسخ صریح
۹۶	۱- آثار نسخ صریح
۹۶	۲- مصادیق مورد تردید نسخ صریح و ضمنی
۹۸	بند ب- نسخ ضمنی
۱۰۳	۱- قواعد حل تعارض:
۱۰۴	۱-۱- تخصیص
۱۰۶	۱-۲- تقیید
۱۰۸	۱-۳- حکومت
۱۰۹	۱-۴- ورود
۱۱۰	۱-۵- تقدیم نص و اظهر بر ظاهر
۱۱۲	۱-۶- مجمل و مبین
۱۱۲	۲- قواعد نسخ ضمنی
۱۱۲	۲-۱- شرایط تحقق نسخ ضمنی
۱۱۳	۱-۱-۲- لزوم فاصله زمانی میان دو قانون:
۱۱۳	۲-۱-۲- احراز تعارض:
۱۱۴	۳-۱-۲- ناسخ و منسوخ باید حکم قانون باشد:
۱۱۵	۴-۱-۲- تعارض باید در مرحله انشاء باشد:
۱۱۶	۵-۱-۲- دوام اعتبار قانون سابق:
۱۱۸	۲-۲- صورتهای نسخ ضمنی
۱۱۸	۱-۲-۲- برابری عموم و خصوص دو قانون:
۱۱۸	۲-۲-۲- تفاوت عموم و خصوص دو قانون:
۱۱۸	۱-۲-۲-۲- قانون سابق عام و قانون جدید دارای حکم خاص است:
۱۱۹	۲-۲-۲-۲- قانون سابق خاص و قانون جدید عام است:
۱۱۹	مبحث سوم- منتفی شدن
۱۲۰	گفتار اول- مفهوم منتفی شدن
۱۲۱	گفتار دوم- اشکال منتفی شدن
۱۲۱	بند الف- منتفی با اجراء
۱۲۲	بند ب- منتفی به موضوع

پیشگفتار:

یکی از مباحث مهم و ضروری در بحث تنقیح قوانین و مقررات، وجود اصول و ضوابطی است که بدون وجود آنها، اجرای تنقیح ابتر خواهد ماند. تعیین این ضوابط می‌تواند سهم بسزایی در رفع مشکلات تنقیح و نهایتاً نظام قانونگذاری داشته باشد.

به منظور انجام تنقیح به شکلی فنی و اصولی و پرهیز از انجام سلیقه‌ای آن ابتدا بایستی اصول حاکم بر آن مشخص گردد تا از اعمال رویه‌های مختلف جلوگیری شود و قاعده گذاری در این زمینه یعنی تهیه این اصول و ضوابط جز از طریق مجلس ممکن نخواهد بود چرا که در غیر این صورت جنبه الزام‌آور نخواهد داشت.

آنچه مهم است اینکه برای اجرایی شدن تنقیح، پس از شناسایی ضرورتها، ابتدایی ترین موضوع آن است که مشخص گردد اصول و مبانی تنقیح چیست؟ که بدون توجه به آنها، تنقیح بدون جهت یابی هدف و تنها به عنوان یک ضرورت مطرح خواهد بود که فقط به منظور رفع مسئولیت انجام می‌شود. زمان آن رسیده که در تنقیح، استفاده از ضوابط و قواعد علمی و اصولی حاکم باشد نه تبعیت از سلايق.